

Arbeids- og sosialdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Kunnskapsdepartementet

Høringssvar

Bedre velferdstjenester for barn og unge som har behov for et sammensatt tjenestetilbud

Samarbeid, samordning og barnekoordinator

Innhold

Innledning	3
Korus Oslo etterspør økt handlings- og systemkompetanse.....	4
Korus Oslo etterspør et tydeligere fokus på barns og unges rett til medvirkning .	4
Innspill kapittel 6 Samarbeid mellom velferdstjenester	7
Innspill kapittel 7 Lovpålagte samarbeidsavtaler	9
Innspill kapittel 8 Samordning av tjenestetilbudet til barn og unge	10
Innspill kapittel 9 Lovregulering av individuell plan.....	10
Innspill kapittel 10 Forskriftsregulering av individuell plan.....	11
Innspill kapittel 12 Administrative og økonomiske konsekvenser	12
Innspill kapittel 13 Merknader til forslagene til lovendringer	14
Litteratur	16

Innledning

Kompetansesenter rus Oslo (Korus Oslo) har valgt å kommentere kapitlene 6, 7, 8, 9, 10, 12, og 13. Korus Oslos innspill er basert på våre erfaringer med implementering av samhandlingsmodellen Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI) i syv bydeler i Oslo kommune og Barnehernevernet: Oslo kommunes satsning for å forebygge, avdekke og hjelpe barn som er utsatt for omsorgssvikt, vold og/eller seksuelle overgrep, der Korus Oslo har utviklet basispakken tilknyttet kompetanseplattformen i Barnehernevernet, samt gjennomført pilotering av denne i seks bydeler i Oslo kommune.

Som nevnt i *Høringsnotat: Bedre velferdstjenester for barn og unge som har behov for et sammensatt tjenestetilbud - Samarbeid, samordning og barnekoordinator*, har det den siste tiden kommer mange utredninger, høringer, handlingsveiledere og stortingsmeldinger som berører tematikken barn og unge som har behov for sammensatte tjenester. I Fagbevegelsens senter for forskning, utredning og dokumentasjon (2020) sin rapport *Trøbbel i grenseflatene, samordnet innsats for utsatte barn og unge*, stadfester rapporten at flere tilsynsrapporter løfter frem utfordringer knyttet til at barn og unge ikke har fått den oppfølgingen de har hatt behov for, og krav på, grunnet manglende samhandling og samarbeid mellom tjenester. Rapporten løfter også frem problemer knyttet til manglende struktur og systematikk i pågående samarbeid, og utfordringer som skyldes manglende oppfølging og samarbeid mellom tjenester og koordinering av innsatsen til den det gjelder. Videre nevner rapporten at ansatte opplever utfordringer i grenseflatene mellom de tjenestene som har ulike ansvarsområder i oppfølgingen av barn, unge og deres familier. I tillegg avdekker rapporten utfordringer med manglende oppmerksomhet om tydeliggjøring av målgruppens behov, vegring blant ansatte mot å ta koordineringsansvar, samt mangel på relasjonell kapasitet og kompetanse. Ansatte i kommunene opplever fragmentert ansvarsfordeling og lite kunnskap om hva hver tjenestes ansvar og kompetanse.

Korus Oslo etterspør økt handlings- og systemkompetanse

Oppsummeringen i *Trøbbel i grenseflatene* (2020) stemmer overens med flere erfaringer Korus Oslo har gjort seg i arbeidet med målgruppen i kommunen. Korus Oslo savner en helhetlig tilnærming i arbeidet mot denne målgruppen, og stiller oss derfor positive til høringsnotatets hensikt om bedre velferdstjenester for barn og unge som har behov for et sammensatt tjenestetilbud.

Innledningsvis presiserer høringsnotatet at forslagene gjelder regelverket om samarbeid mellom ulike velferdstjenester og samordning av tjenester til barn og unge. I tillegg er Korus Oslo av den oppfatning at for å få til et bedre samarbeid i velferdstjenestene er det viktig å fokusere på økt handlings- og systemkompetanse blant de ansatte i kommunen, og stiller derfor følgende spørsmål: *Hvilken kultur og kunnskap har tjenestene for samarbeid? Hvordan tilegner tjenestene seg kunnskap om hverandre, deres ansvarsområder og tjenestetilbud?*

Korus Oslo erfarer i sitt samarbeid med bydelene at en god samarbeidsstruktur forutsetter tydelig forankring både på politisk og administrativt ledernivå. Det er viktig å tilrettelegge for felles arenaer og tilbagemeldingssystemer. På denne måten blir ansatte kjent med hverandres oppgaver, ansvar og rollefordeling, noe som kan bidra til et god struktur for økt samhandling. Er det mulig å samle alle disse faktorene i en felles høring for velferdstjenestene? Hva med å samle barnekonvensjonen, nasjonalfaglig retningslinje: *Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge*, samt denne høringen i et høringsutkast? Er det slik at tjenestene selv opplever at retningslinjene og lovverket er for fragmentert for å kunne oppfylle hensikten om bedre velferdstjenester?

Korus Oslo etterspør et tydeligere fokus på barns og unges rett til medvirkning

I Barneombudet sine rapporter *Jeg skulle hatt BUP i kofferten – en psykisk helsetjeneste tilpasset barn og unges behov* (2020) og *Hadde vi fått hjelp tidligere, hadde alt vært annerledes* (2018) fremkommer det at barns rett til medvirkning er avgjørende for å gi riktig hjelp til riktig tid. Det fremkommer også at barn og unge ønsker mer fleksibilitet og individuelt tilpasset oppfølging/tiltak, slik at de faktisk får

tilstrekkelig med hjelp som er tilpasset deres behov. Korus Oslo savner et tydeligere fokus på hvordan barn og unges rett til å bli sett og hørt vektlegges i høringsnotatet, som stadfestet i FNs barnekonvensjon og Norges grunnlov, kapittel E. Menneskerettigheter § 104.

Korus Oslo har derfor bedt våre erfaringskonsulenter ved senteret kommenterte høringsnotater basert på sine erfaringer med tjenesteapparatet, med fokus på spørsmålet: *Hva er viktig for å få til bedre velferdstjenester for barn og unge som har behov for et sammensatt tjenestetilbud?* Korus Oslo oppsummerer følgende:

- Barn og unge blir i enkelte situasjoner en kasteball mellom tjenester og systemet, alt avhengig av de forskjellige behovene barnet har.
- Alle barn og unge bør oppleve et godt og inkluderende oppvekst-, leke- og læringsmiljø, og at flere gjennomfører videregående opplæring. Hvordan kan velferdstjenestene sammen sikre at barn og unge fullfører videregående skole, i en tid hvor stadig flere faller utenfor skolesystemet? For enkelte elever er det ikke like lett å fullføre VGS. Det kan være situasjoner fra skoletrøtthet, lite interesse, til mer alvorlige situasjoner som gjør at den enkelte eleven ikke klarer å fullføre skolen. De som faller utenfor får ikke tilstrekkelig med hjelp eller veiledning fra tjenestene til å håndtere skolegangen videre. For ungdommer som sliter med diverse situasjoner i livet, kan skole plutselig bli en mindre betydelig del av hverdagen, og det er særskilt viktig at tanken om sammensatte tjenester fanger opp denne utfordringen. Ulike ungdommer har ulike behov, og de trenger skreddersydde tiltak som fanger opp individene – individuelt tilpasset oppfølging. Hvordan går man til dette? Dialog. Uansett hvor mange tjenester man slår sammen, vil det ha lite effekt om man ikke har en etablert dialog med de barna det gjelder. Dialog når det gjelder hva som fungerer og hva som ikke fungerer. For de unge er det svært viktig at tjenestene utvikler seg ut ifra deres behov og på deres premisser. En dialog kan for eksempel skapes via prosjekter med unge erfaringskonsulenter som jobber

med ungdom i eget miljø for å spre nyttig informasjon og senke terskelen for å snakke med noen om det som er vanskelig.

- Like viktig som dialog, er deltakelse. Her er det svært viktig at ungdommene blir inkludert, enten via prosjekter eller via sammensatte grupper. De bør ha muligheten til å si sin mening om de tiltakene som foreslås, og det må sånne tas til følge. Deltakelse og medvirkning må være reelt.
- Barn, unge og deres foresatte formidler et tydelig ønske om at ulike aktører som tilbyr hjelp, må jobbe mer koordinert. Her har vi dog et klart eksempel på barn og deres foreldre som etterspør mer presise tjenester:

En ungdom som får behandling ved DPS og samtidig har tiltak i barnevernet, kan føre til usikkerhet om hvem som har ansvar for den helhetlige oppfølgingen. Mange barn får støtte fra flere velferdstjenester samtidig, og da er det viktig at barnet selv medvirker i prosessen.

- Av erfaring kan barn og unge ha negative reaksjoner når flere tjenester introduseres samtidig, og det etableres flere ulike tiltak på tvers av tjenestene. Det viktigste er at tjenestene samarbeider med barn og deres foresatte når det gjelder å sette sammen tiltak.
- For å få bedre velferdstjenester for barn og unge som har behov for et sammensatt tjenestetilbud, er man helt avhengig av at brukarmedvirkning sikres på system, tjeneste og individnivå. Medvirkning på individnivå innebærer at den enkelte bruker har innflytelse og påvirkning på eget hjelpe – og behandlingstilbud. Medvirkning på tjenestenivå innebærer at brukere i sin tjeneste ikke bare skal kunne påvirke egen sak, men også ha innflytelse på utformingen, gjennomføringen og evaluering av den enkelte tjeneste. Medvirkning på systemnivå innebærer at brukere er med på å påvirke, utforme og kvalitetssikre hele tjenesten på et overordnet nivå.

- Et samarbeid på tvers av tjenesteytere med ulikt lovverk bør etterstrebes hvis det er til barns beste. Dette vil sikre nødvendig hjelp til den enkelte og vil gi større mulighet for at tiltakene har ønsket effekt. Taushetsplikten bør ikke være et hinder for at det gis forsvarlig hjelp, da opplysningsplikten overgår taushetsplikten. Det bør også være en gjensidig informasjonsplikt der det har direkte betydning for barn og unges liv.
- Forebyggende arbeid for barn og unge og deres familier er et felles ansvar og derfor bør de ulike tjenestene som møter barn og unge forplikte seg til å jobbe tverrfaglig. Det bør være en tjeneste som har det overordnede ansvaret for å sikre et fleksibelt og tilstrekkelig tilbud for barn og unge, samt å koordinere det tverrfaglige samarbeidet.
- Barn og unges tjenestetilbud og tiltak kan variere fra kommune til kommune, noe som er uheldig for de barna som vokser opp i kommuner med svekket tjenestetilbud, manglende koordinering og få arbeidsressurser øremerket denne målgruppen. Derfor er det viktig med tett samarbeid mellom nabokommuner, slik at de kan bistå hverandre på tvers av kommunegrensene hvis det skulle være nødvendig og hensiktsmessig.

Innspill kapittel 6 Samarbeid mellom velferdstjenester

Korus Oslos erfaring med implementering av samhandlingsmodeller rettet mot barn og unge i Oslos bydeler tilsier at vi ser behov for tydeliggjøring og styrking av velferdstjenestenes plikt til å samarbeide med andre tjenester. Erfaringer fra prosjektarbeidet i Oslo påpeker nødvendigheten av tydelige samarbeidsrutiner- og plikt for å kunne bidra til helhetlig tenkning og iverksettelse av nødvendige tiltak for målgruppen. Vi støtter derfor høringsnotatets forslag om lovendringer som skal tydeliggjøre, harmonisere og styrke velferdstjenestenes plikt til å samarbeide med

hverandre, slik at dette kan bidra helhetlig innsats rettet mot barnet og den unges behov. Vi mener samhandlingen vil kunne forbedres ytterligere dersom tjenestene blir samordnet, slik at målgruppen får tilrettelagt de tiltak som er nødvendig. Korus Oslo mener det er viktig at en tjeneste får hovedansvar for samordningen av tjenestetilbudet. Samarbeidet må være tydelig, samt forankret i tjenestenes struktur og samhandlingssystem.

I tillegg ønsker Korus Oslo at utdanningssektoren tillegges tydeligere rolle og ansvar for samhandling med øvrige velferdstjenester i samhandlingen rund utsatte barn og unge: I henhold til høringsnotatet omfatter velferdstjenester *de instanser som gir tjenester eller gjennomfører tiltak etter barnehageloven, opplæringsloven, friskoleloven, helse- og omsorgstjenesteloven, spesialisthelsetjenesteloven, sosialtjenesteloven, NAV-loven, barnevernloven, krisesenterloven, familievernkontorloven og introduksjonsloven*. Korus Oslo ser nødvendigheten av tydeligere markering av skolenes plikt til å samarbeid med velferdstjenestene i saker rette mot målgruppen barn og unge.

Erfaringer fra implementering av BTI-modellen i Oslo kommune tydeliggjør utfordringen med at skolene i Oslo ikke organisatorisk tilhører bydelene. I praksis opplever velferdstjenestene at denne organiseringen vanskeliggjør skolenes og PPTs deltakelse i et samarbeid for de elevene som har behov for tilrettelagt oppfølging. Skolene opplever dette samarbeidet ofte som frivillig. Manglende forankring av samarbeidet bidrar til at utdanningssektoren og bydelens tjenester ikke er i takt med utvikling av samarbeidet rundt eleven. Det oppleves at det er ulike forventninger hos begge tjenester om hva som skal tilbys, og av hvem, i arbeidet. Tjenestene har ulike kulturer med henblikk på samarbeid, både vedrørende innhold, rutiner og organisering. Denne opplevelsen av sektorisert forståelse av samarbeid oppleves også i samhandling med barnevern og BUP, hvor det ikke er fellesskapet og behovet som styrer hvilke møter som må til - men enkeltsektoren.

Juridiske grunner som for eksempel brudd på taushetsplikten, kan også ofte oppleves som et hinder for helhetlig samarbeid rundt barn eller den unge, samt deres familie. Korus Oslo mener derfor det er viktig med et helhet syn på samarbeid, som

høringsnotatet beskriver: «Samarbeidspliktene som foreslås i dette høringsnotatet, er ikke adskilte eller egne oppgaver, men oppgaver som må utøves i tilknytning til selve tjenesteytingen i for eksempel skolen, helsetjenesten eller barneverntjenesten. Plikten til å samarbeide må derfor ligge til den enheten i kommunen som har i oppgave å yte den aktuelle velferdstjenesten, og departementene mener at dette bør fremgå klart av lovtekstene.» En felles problemforståelse er viktig, for å unngå at tjenestene opplever å stå i veien for hverandre i istedenfor å samarbeide.

Innspill kapittel 7 Lovpålagte samarbeidsavtaler

I kapittel 7 Lovpålagte samarbeidsavtaler står det: «Høringsnotatet vurderer at lovpålagte samarbeidsavtaler kan være et egnet virkemiddel for å oppnå bedre samhandling mellom kommuner og spesialisthelsetjenesten, slik at disse kan tilby barn og unge med sammensatte vansker og lidelser koordinerte tjenester og helhetlige pasientforløp når de har behov for det.» Videre beskrives et forslag til endring i lovpålagte samarbeidsavtaler mellom den kommunale helse- og omsorgstjenesten: «Departementene foreslår å endre helse- og omsorgstjenesteloven § 6-2 første ledd slik at de lovpålagte samarbeidsavtalene mellom den kommunale helse- og omsorgstjenesten og spesialisthelsetjenesten også skal omfatte samarbeid om ytelse av helse- og omsorgstjenester til barn og unge med sammensatte vansker og lidelse, og som mottar tjenester fra begge forvaltningsnivåene». Barn og unge har ofte behov for tilrettelagte tjenester både fra den kommunale helse- og omsorgstjenesten, for eksempel skolehelsetjenesten, og spesialisthelsetjenesten, for eksempel BUP. Korus Oslo støtter departementets forslag om endring av helse- og omsorgstjenesteloven § 6-2 første ledd slik at ytelsene kan samkjøres til barnets og ungdommens beste, slik at tjenestene og tiltakene kan sees på som et sammenhengende behandlingsforløp.

Innspill kapittel 8 Samordning av tjenestetilbudet til barn og unge

I kapittel 8 Samordning av tjenestetilbudet til barn og unge står det: *«Kommunen har allerede i dag et ansvar for å sørge for at kommunale velferdstjenester samarbeider om oppfølgingen av barn og unge gjennom sitt overordnede ansvar for kommunale tjenester. En tydeliggjøring av kommunens ansvar gjennom å lovfeste en samordningsplikt, vil klargjøre dette ansvaret og bidra til at barn og unge som har behov for samordnede tjenester, mottar et bedre tjenestetilbud og får bedre oppfølging»*. Høringsnotatet nevner blant annet at departementene mener det bør lovfestes en tydelig samordningsplikt i barnehageloven, opplæringsloven, friskoleloven, helse- og omsorgstjenesteloven, sosialtjenesteloven, barnevernloven, krisesenterloven, familievernkontorloven og introduksjonsloven.

Basert på Korus Oslos erfaringer fra vårt samarbeid med bydelene om satsingsområdene rettet mot barn og unge i Oslo, ser vi nødvendigheten av at tjenestetilbudene samordnes av en overordnet tjeneste. Vi tenker en tydeliggjøring av ansvar og roller vil kunne bidra til mer målrettet og tilpasset tiltak mot målgruppen. Samordningsoppgaven bør legges til den instans som har tettest oppfølging over tid av barnet/ungdommen og familien. Samordningsoppgaven bør også sees i sammenheng med tjenestens kompetanse på både fag- og systemnivå. Se for øvrig utfyllende tekst i tilbakemelding under kapittel 6 Samarbeid mellom velferdstjenester.

Innspill kapittel 9 Lovregulering av individuell plan

Lowverket kan virke uklart med hensyn til målsetting og oppfølgingsansvar av individuell plan (IP). Vi tenker det vil være naturlig at utdanningssektoren, i tillegg til velferdstjenestene, får lovfestet plikt til å utarbeide individuell plan, eller kan denne knyttes opp til samarbeidsplikten, Kapittel 6 Samarbeid mellom velferdstjenester? Korus Oslos erfaringer med lowverket om IP og koordinatorrollen har gjennom flere år vært et vanskelig og uavklart tema, spesielt mellom BUP og bydel. Tjenester kan sitte med opplevelse av at øvrige samarbeidende tjenester ikke oppfyller pliktene i lowverket. Denne situasjonen har vært et krevende utgangspunkt for å etablere et godt samarbeid gjennom for eksempler bruk av Stafettlogg i BTI-arbeidet. Det

oppleves en ulik lovforståelse i barnevernet; kanskje lovforståelsen av felles samarbeid må tydeliggjøres i alle tjenesteledd slik at det kan skap en trygghet i samarbeidet?

Korus Oslo sier seg enig i, basert på erfaringer fra arbeidet i våre bydeler, i høringsutkastets forslag om at utdanningssektoren også bør ha en lovfestet plikt til å utarbeide eller opprette en individuell plan, nettopp fordi utdanningssektoren kan være den første tjenesten som avdekker behovet for tilpasset hjelp blant elever. Lovfestet plikt kan bidra til et tettere og mer avklart samarbeid mellom utdanningssektoren og velferdstjenestene.

Innspill kapittel 10 Forskriftsregulering av individuell plan

I kapittel 10 Forskriftsregulering av individuell plan står det: *«Forskriftene er langt på vei likelydende, men har enkelte ulikheter. Det er ikke gitt forskrift om individuell plan med hjemmel i barnevernloven eller andre sektorlover. Ulikhetene i forskriftene som ikke har noen klar begrunnelse, samt manglende forskrift med hjemmel i barnevernloven, kan føre til uklarheter rundt krav til innhold i planarbeidet, ansvar og samarbeid mellom ulike velferdstjenester.»* Som nevnt i høringsnotatet har barneverntjenesten, i likhet med andre velferdstjenester, en plikt til å opprette individuell plan såfremt nærmere vilkår er oppfylt. Samtidig er barneverntjenesten den eneste av nevnte velferdstjenester hvor det ikke gis utfyllende regler om planarbeidet ved forskrift, noe som kan resultere i manglende samarbeid om individuell plan mellom velferdstjenestene og føre til at utsatte barn og unge ikke får den helhetlige oppfølgingen de har behov for, og krav på. Dette kan være spesielt problematisk i de tilfeller der det er hensiktsmessig for barnevernet å involvere enten barnehage eller skole for å iverksette ulike tiltak som skal bedre barnets eller ungdommens livssituasjon. Korus Oslo støtter derfor departementets forslag om at det ved forskrift gis utfyllende regler for barnevernstjenestens arbeid med individuell plan, og gjerne med en tydeliggjøring av barns rett til medvirkning i utformingen av

den individuelle planen – ikke bare barnets samtykke til innholdet i planen, samt en presisering av samarbeidsplikten mellom barnevernet og andre velferdstjenester.

Innspill kapittel 12 Administrative og økonomiske konsekvenser

I kapittel 12 Administrative og økonomiske konsekvenser står det følgende: «*Videre foreslår departementene å endre bestemmelsene i opplæringsloven og friskoleloven om oppmerksomhetsplikt og opplysningsplikt til barnevernstjenesten slik atplikten vil omfatte alle som utfører tjeneste eller arbeid etter disse lovene. Endringene innebærer blant annet at ansatte i SFO og leksehjelpsordningen blir omfattet*». Korus Oslo støtter departementets forslag om å gjøre alle ansatte som jobber under opplærings- og friskoleloven underlagt oppmerksomhets- og opplysningsplikten til barnevernstjenesten. Det er svært positivt at departementene streber etter å inkludere alle ansatte som jobber med barn og unge i oppmerksomhets- og opplysningsplikten, noe som forhåpentligvis kan være med på å forebygge, avdekke og hjelpe barn som er utsatt for ulike former for svikt. Å flytte det individuelle ansvaret fra det moralske aspektet, til det juridiske, er noe Korus Oslo slutter seg til. Samtidig tilsier våre erfaringer at tjenesteveien bør tydeliggjøres, da vi opplever at manglende rutiner og usikkerhet rundt disse kan fungere som organisatoriske eller strukturelle barrierer. Korus Oslo foreslår derfor en tydeliggjøring av at alle ansatte som jobber under opplærings- og friskoleloven har en individuell juridisk plikt til å melde ifra til sin lokale barnevernstjeneste dersom de er bekymret for et barn, samtidig bør endringen omfatte en presisering av allerede eksisterende rutiner for melding og samarbeid mellom de ulike velferdstjenestene.

I høringsnotatet står det at: «*Barnehagen har i dag en plikt etter barnehageloven til å bistå sosialtjenesten og helse- og omsorgstjenesten, jf. Lovens § 21. Fra 1. januar 2021 vil denne bestemmelsen følge av § 45. Forskrift om rammeplan for barnehagen gir barnehagestyrer en plikt til å sikre at barnehagen har innarbeidet rutiner for samarbeid med relevante institusjoner. Av bestemmelsen følger der underforstått at barnehagen skal samarbeide med andre velferdstjenester. Forslaget til å lovfeste en*

samarbeidsplikt vil derfor innebære en tydeliggjøring av samarbeidsplikten barnehagene har i dag». Korus Oslo støtter seg til å lovfeste samarbeidsplikten mellom barnehager og andre velferdstjenester, og tydeliggjøre dette samarbeidet i barnehagens rutiner. Det er også positivt at dette forankres på ledernivå, ved at det er barnehagestyrrer som har ansvaret for å tydeliggjøre lov om samarbeid i barnehagens rutiner. Våre erfaringer tilsier at det er helt essensielt at slike lovendringer forankres på ledernivå, og vi opplever at de barnehagestyrerne vi samarbeider med i våre prosjekter etterlyser konkrete og tydelige føringer for samarbeid, noe de nå får gjennom samarbeidsplikten.

Videre foreslår departementene å innføre en eksplisitt samarbeidsplikt etter opplæringsloven mellom SFO og PP-tjenesten, noe Korus Oslo slutter seg til. PP-tjenesten skal hjelpe barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging, for at disse skal kunne få et inkluderende likeverdig og tilpasset pedagogisk opplegg, og det fremstår derfor som helt nødvendig at disse tjenestene samarbeider i skolen.

Når det gjelder forslaget om å rettighetsfeste koordinatorene for *familier med barn, eller som venter barn, med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, og som vil ha behov for langvarige og sammensatte eller koordinerte helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester*, til å omfatte en rettighet som trer i kraft før barnet er født, er noe Korus Oslo opplever at samsvarer med satsningsområdene under tidlig intervensjonsarbeid. Ikke bare vil dette skape mer trygghet og forutsigbarhet for de familien det gjelder – vi vet også at barn med psykisk utviklingshemning har høyere risiko for å bli utsatt for omsorgssvikt, vold og/eller seksuelle overgrep, enn barn med andre typer funksjonshemninger. I Norge har forskningen vist at døve barn er mer utsatt enn barn uten funksjonshemninger, men at det ofte ikke er selve funksjonshemningen, men situasjonen eller forholdene barnet befinner seg i, som fører til økt risiko (NKVTS 2020). For å jobbe forebyggende og sikre god oppfølging av sårbare familier, er det viktig at oppfølgingen skjer før barnet er født. Den nye ordningen med utvidelse av gjeldende rett kan være med på å hjelpe familier med å takle utfordrende livssituasjoner, noe som igjen kan være med på å forebygge svikt senere i livsløpet.

Det er positivt at departementene også understreker at barnekoordinatorordningen også skal gjelde for barn som i dag har alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne med behov for langvarige og sammensatte, eller koordinerte helse- og omsorgstjenester. I denne sammenhengen kan det også være hensiktsmessig med en presisering av barns rett til medvirkning i samarbeidet mellom familien, barnekoordinator og andre velferdstjenester.

Innspill kapittel 13 Merknader til forslagene til lovendringer

I kapittel 13 Merknader til forslagene til lovendringer står det følgende: *«Første og andre ledd endres slik at alle som utfører tjenester eller arbeid etter loven er omfattet av oppmerksomhets- og meldeplikten til barneverntjenesten. Dette innebærer at plikten vil gjelde for alle som utfører tjeneste eller arbeid i skolen, leksehjelpordningen, skolefritidsordningen, musikk- og kulturskoletilbudet, voksenopplæringen, oppfølgingstjenesten og pedagogisk-psykologisk tjeneste. Videre vil bestemmelsen omfatte enkelte ansatte i lærebedrifter, for eksempel instruktøren og den faglige lederen. Plikten omfatter også praktikanter, vikarer og midlertidig ansatte som utfører tjenester eller arbeid etter loven. Å utføre tjenester eller arbeid skal ikke forstås annerledes eller videre enn det som er fastsatt i barnevernloven § 6-4.»* Korus Oslo slutter seg til departementenes forslag om å utvide oppmerksomhet- og opplysningsplikten til alle som jobber med barn og unge under Opplærings- og friskoleloven, med fokus på at lovendringen samsvarer med den nasjonale satsningen om å forebygge, avdekke eller hjelpe utsatte barn og unge.

Videre belyser høringsnotatet endringer i Barnehageloven til § 45: *«Setningen om at opplysninger til sosialtjenesten eller den kommunale helse- og omsorgstjenesten normalt skal gis av styrer, er tatt ut av bestemmelsen. I praksis vil det ofte være styrer som gir slike opplysninger.»* I og med at setningen er tatt ut av bestemmelsen foreslår Korus Oslo at bestemmelsen bør understreke den individuelle juridiske plikten som alle ansatte under barnehageloven er underlagt, slik at man sikrer at opplysninger til sosialtjenesten eller den kommunale helse- og omsorgstjenesten blir

gitt, og at barnehagene har egne rutiner på hvordan man skal håndtere slike opplysninger. Mer spesifikt foreslår Korus Oslo at den normale praksisen er tydelig beskrevet i barnehagens rutiner, noe vi opplever som spesielt viktig, da vi erfarer usikkerhet knyttet til rutiner og planer i enkelte barnehager. Dette gjelder blant annet ansattes kunnskap om rutiner og handlingsplaner, samt deres egen juridiske plikt som barnehagemedarbeidere.

Det blir slått fast at kommunen skal samordne tjenestetilbudet til barn som trenger helhetlige og samordnede tjenester og skriver at: *«Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal tjenesteyter som skal samordne tjenestetilbudet i saker der et barn trenger et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Denne plikten gjelder der det er uklarheter eller uenighet om hvilken kommunal tjenesteyter som skal samordne tjenestetilbudet.»* Korus Oslo mener det viktig at det gis et konkret koordineringsansvar til en kommunal tjenesteyter, da vi får tilbakemeldinger om at dette ofte er uklart – både av ansatte som jobber i bydelene og av barn som mottar velferdstjenester.

Hvis samarbeidet mellom ulike velferdstjenester styrkes samtidig som rolleavklaringen blir enda tydeligere, kan dette være et godt utgangspunkt for bedre oppfølging av utsatte barn og unge. Korus Oslo støtter derfor også forslaget om å gi barnekoordinatoren denne rollen, dersom familien har fått oppnevnt barnekoordinator etter helse- og omsorgstjenestelovens § 8-2 a. Det oppfattes også som positivt at departementene understreker at reglene om plikt til samarbeid etter bestemmelsen må skje innenfor gjeldende regler om taushetsplikt, noe som er viktig for å sikre at barns personlige integritet blir vernet om, spesielt når barnekoordinator har ansvaret for den helhetlige oppfølgingen. Samtidig opplever vi at taushetsplikten kan føre til ytterligere begrensninger i samarbeidet mellom tjenester, og derfor er det viktig at den presiseres under den nye samarbeidsplikten, slik at velferdstjenestene oppfatter det som enklere å samarbeide på tvers enn tidligere.

Litteratur

Barneombudet (2020). *Jeg skulle hatt BUP i kofferten – en psykisk helsetjeneste tilpasset barn og unges behov*. <https://www.barneombudet.no/vart-arbeid/publikasjoner/jeg-skulle-hatt-bup-i-en-koffert>

Barneombudet (2018). *Hadde vi fått hjelp tidligere, hadde alt vært annerledes*. <https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/Hadde-vi-fatt-hjelp-tidligere-hadde-alt-vaert-annerledes.pdf>

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (u.å.). *Veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid med vold i nære relasjoner. Barn med funksjonshemning*. <https://voldsveileder.nkvts.no/blog/innhold/risikofaktorer-og-tegn-2/barn-med-funksjonshemning/#intro>

Skog-Hansen, I-L., Steen-Jensen, R. & Fløtten, T. (2020). *Trøbbel i grenseflatene. Samordnet innsats for utsatte barn og unge*. (Fafo-rapport 2020:02). Fagbevegelsens senter for forskning, utredning og dokumentasjon.